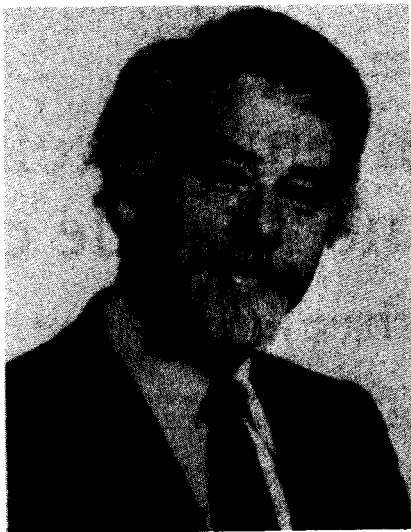

Kinderen

Als wij de tekenen des tijds goed verstaan, is in Nederland „bevolkingspolitiek” geen vies woord meer of zal dat punt in de naaste toekomst bereikt worden. Natuurlijk is ook in vroeger jaren wel bevolkingspolitiek bedreven, maar men noemde het niet zo, men kwam er niet voor uit. In de jaren na de tweede wereldoorlog was de kinderbijslag- en belastingpolitiek zeker niet neutraal; het ijveren van de toenmalige KVP voor generieuze maatregelen ten gunste van kinderrijkdom was zeker als een soort bevolkingspolitiek te karakteriseren. Maar het was ook partijpolitiek die, indien lang genoeg doorgezet, wel tot een KVP-meerderheid zou hebben geleid. Maar niettemin was het een verholen politiek in de zin dat publiekelijk niet erkend werd dat economisch-sociale maatregelen de gezinsomvang kunnen beïnvloeden. Het ging hier om een binnenhuwelijkse verantwoordelijkheid, slechts te delen met het Opperwezen.

Daarna is het een tijd stil geweest onder invloed van de secularisatie, de introductie van betrouwbare anticonceptiva en de emancipatie van de vrouw. In het begin van de jaren zeventig begon de vrij abrupte daling van de geboorten onrust te wekken en werd de Staatscommissie Muntendam ingesteld om het bevolkingsvraagstuk te onderzoeken. Deze commissie heeft een aantal interessante studies opgeleverd, maar naar mijn weten is er weinig mee gebeurd. De tijden waren toen zo mooi. Ondertussen worden de CBS-prognoses telkens naar beneden bijgesteld en steeds blijken ze nog te hoog. Na een prognose van ca. 20 miljoen Nederlanders in 2030 wordt nu een cijfer van ca. 11,5 miljoen genoemd, en het zou mij niet verbazen als we ten slotte op ca. 9 miljoen uitkomen. Het verloop van de bevolking is veel flexibeler dan werd gedacht.

In de laatste jaren vraagt met name de CDA-parlementariër Weijers aandacht

voor het komende bevolkingsprobleem, dat ruwweg als volgt is samen te vatten. De kinderen van nu zorgen voor onze oude dag in de jaren 2010 – 2020. Als er nu weinig kinderen worden geboren, zijn er straks weinig verzorgers van onze oude dag. Deze redenering is inderdaad moeilijk te ontzenuwen. Met name het omslagstelsel van de AOW lijkt niet te handhaven op zijn huidige uitkeringshoogte.

Weijers stelt nu onverbloemd dat we in Nederland weer meer kinderen moeten krijgen. Wij moeten zijn moed prijzen, want in vele kringen maak je je met zulke uitlatingen niet bijster populair. Het gedachtenklimaat riekt naar „moeder moet terug naar de haard”, zodat emancipatievoorvechtsters te hoop lopen. Zelfs krijgt men onprettige associaties met de gezinspolitiek van Nazi-Duitsland, Sovjetunie en Oost-Duitsland. Dit zijn natuurlijk de bekende demagogische trucs om de ideeën van een CDA-politicus onbespreekbaar te maken.

De essentiële vraag is of Weijers gelijk heeft en of hij in deze niet serieus moet worden genomen. Naar mijn mening wel. Een andere vraag is of de door Weijers aangedragen oplossing „meer kinderen” de enige oplossing is. Er zijn nog minstens twee andere manieren om de oude dag veilig te stellen. De eerste is om de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen. Tegen de achtergrond van een sterk gestegen levensduur en werk dat althans lichamelijk steeds minder zwaar wordt, is niet duidelijk waarom de leeftijd van 65 jaar niet zou kunnen worden opgetrokken. Vele varianten met glijdende pensionering, opteren voor langer werken in ruil voor een hoger pensioen enz. zijn natuurlijk overdenkbaar, om zo diegenen die „op” zijn, vroeger te kunnen pensioneren. Het AOW-stelsel is in feite je oude dag veilig stellen door kinderen krijgen en het verschilt niet essentieel

van de methode die in onderontwikkelde landen binnen de grootfamilie wordt gehanteerd. Nog altijd bestaat echter ook de mogelijkheid niet te investeren in de opvoeding van kinderen en een contract met hun af te sluiten, maar via beleggingen in ondernemingen te investeren. Dit betekent dat het pensioensysteem moet worden geheroriënteerd op kapitaaldekking, waarbij de gepensioneerden de kapitalisten zijn, die via de macht over het kapitaal hun aandeel in het nationaal produkt afdwingen van de jonge werkers. Een derde methode is inderdaad het bevorderen van de procreatie. Het grote struikelblok hiervoor is dat de vrouw die nu kiest voor het moederschap haar herintrede in het beroep wel kan vergeten, uitzonderingen daargelaten. Ook aan dit aspect zal moeten worden gewerkt. Laten we bij voorbeeld eens beginnen de kinderopvang voor werkende vrouwen gratis te maken ¹⁾ en de extra kosten van het hebben van kinderen voor tweeverdieners op een serieuze manier met belastingfaciliteiten op te vangen, i.p.v. hiervoor f. 250 per jaar te bestemmen, een bedrag dat overkomt als een beledigende fooi.

Een ding lijkt wel duidelijk. Gegeven de snelheid van de bevolkingsontwikkeling enerzijds en de snelheid van de wetgeving anderzijds, is het waard Weijers' woorden serieus te nemen.

1) Ik pleit hiervoor in dit blad al in 1970 (Kinderreches, wie moet dat betalen, *ESB*, 27 mei 1970).